

Jan Einarsson

Föreläsning och samtalsstund vid språkdag för Språklärarnas riksförbund i Malmö den 29 mars 2014

Språks uppkomst, spridning, död och återuppståndelse

1. Om boken **Språket och språkarna (2013)**, liten tillkomsthistoria, syfte och innehåll.
2. Ämnet **Människans språk**: Kunskaper, förståelse, färdigheter, förmåga.
3. ”Varför? Vad är det för nytta med allt detta?” **Motivation** för eleverna. Jag har försökt lägga in berättelser och fantasi, väcka intresse och nyfikenhet, uppmuntra till bildningstörst, ge underlag för vidsynthet...

De hissande tidsperspektiven

Jorden: flera miljarder; människan 7 miljoner; människa och schimpans skiljs åt för 5 miljoner år sedan; språkets ursprung/uppkomst 500 000 – 100 000 år sedan; skriften utvecklades för 10 000 – 5 000 år sedan; Gamla testamentet nedtecknades för 3 000 år sedan. (Många olika uppgifter om tiderna.)

Språkets uppkomst

Några idéer från mitten av 1800-talet: vov-vov, puh-puh, hej och hå, sing-song, ding-dong.

Nutida teorier tar fasta på anatomi, kognition, sociokultur, psykologi (”theory of mind”).

Varför pratar vi? Varför *pratar* vi? *Varför* pratar vi?

Fakta, inlevelse och fantasi

Paleontologi, primatologi, genetik (DNA), kognitionsforskning, språkforskning, etologi.

Mytologi (skapelseberättelser).

Språkets spridning

För 200 000 år sedan en stam med kanske 10 000 individer brer ut sig från Afrika till Europa och Sydostasien. Därifrån till Australien. För 15 000 – 10 000 år sedan kom människan till Nordamerika efter en stor nedisning. Därefter befolkades Sydamerika. Samtidigt skedde landhöjningen i Skandinavien, och vår del av klotet befolkades.

Skriften och den neolitiska revolutionen

Jordbrukskulturen till Palestina och Syrien för 10 000 år sedan, till Skandinavien för 6 000 år sedan. Gilgamesh-eposet för 3 500 år sedan.

Nutida språk

Ethnologue: Languages of the world (2009).

Språks död och återuppståndelse

Skottland: gaeliska och Lady Sutherland. Manx.

Hebreiskan i Israel.

Språks värde

Hur mäter man värde hos människor och språk (lekter)?

(Instrumentellt värde, kommunikationsvärde, identitetsvärde, prestigevärde.)

Människans språk och djurens

Per Jensen om djurs samtal om makt, sex, samlevnad och barnuppfostran (2001 och 2006).

Per Linells lista med jämförelse (s. 35ff i SoS). Sista punkten!